

Wmo 2008-2012 : "Iedereen doet mee". ***Iedereen de juiste bagage***

Inleiding

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is per 1 januari 2007 van kracht geworden. Hier is een intensieve periode van voorbereiding aan vooraf gegaan. In Doetinchem is de start te leggen bij de brede bijeenkomst van cliënten en instellingen op 3 maart 2005 en de pilot uit de zomer van 2005. Het vormde het begin van visie- en beleidsvorming waarbij zowel de vragende partijen (de cliënten) en de aanbiedende partijen (instellingen) zijn betrokken. De belangrijkste formele platforms vormden de (Tijdelijke) Sociale Raad met cliëntvertegenwoordiging en het directiebestuur "sociaal domein" met een vertegenwoordiging van instellingen.

De pilot uit 2005 had als doel het simuleren van de overdracht van huishoudelijke verzorging uit de Awbz naar de Wmo. Dit als voorbeeld hoe een gemeente als Doetinchem met deze verantwoordelijkheid om zou gaan als de Wet van kracht zou worden. Doetinchem vormde daarmee één van de acht gemeenten in het land die aan deze pilot meededen. Voor deze simulatie heeft de gemeente de St.Ijsselkring en Sensire gevraagd te participeren, evenals enkele cliënten met een verschillende achtergrond. Dit heeft geresulteerd in de basisvisie voor de Wmo die huishoudelijke verzorging, of hulp bij het huishouden zoals dat binnen de Wmo heet, in een bredere context heeft geplaatst. De vraag van de klant om ondersteuning staat centraal. Deze vraag kan uitsluitend hulp bij het huishouden betreffen maar ook bredere terreinen beslaan. In principe is de burger zelf verantwoordelijk, maar daar waar dit de grenzen van het kunnen van de burger bereikt, biedt de gemeente ondersteuning, want het uitgangspunt blijft "meedoen". Een integraal aanbod van partijen waarbij samenwerking en niet marktwerking voorop staat is daarbij essentieel.

Deze basisvisie is in 2006 verder ontwikkeld. Op 1 juni 2006 heeft de raad de notitie "uitgangspunten invoering Wmo" en de notitie "uitgangspunten Sociaal Actie Programma" (SAP) vastgesteld. De eerste notitie ligt ten grondslag aan de Wmo-winkel die op 2 januari 2007 zijn poorten heeft geopend. De tweede notitie vormt vertrekpunt voor het wettelijk verplichte beleidsplan Wmo, dat thans voor u ligt.

Leeswijzer

Deze notitie valt in twee delen uiteen. Het eerste deel beschrijft allereerst de vereisten ten aanzien van het Wmo beleidsplan en hoe wij daar als gemeente Doetinchem aan denken te kunnen voldoen. De notitie vervolgt met een rappel van de prestatievelden van de Wmo, onze hoofddoelstelling en de samenhang tussen de prestatievelden. Dit wordt gevolgd door een beschrijving van wat wij verstaan onder een sluitend aanbod – integraal aanbod en ketenaanpak – in antwoord op vraaggericht werken en afgesloten met een paragraaf over de financiële mogelijkheden.

Het tweede deel geeft een samenvatting van de kaders per prestatieveld of cluster van prestatievelden. Voor meer informatie over de onderbouwing van deze kaders wordt verwezen naar de daarbij behorende notities. Een uitzondering vormen prestatievelden 1 en 5. Hier wordt de raad geadviseerd het ingezette beleid voort te zetten en de kaders opnieuw te bevestigen. Daarom is er geen aparte notitie verschenen over deze deelgebieden maar wordt volstaan met een korte samenvatting in deze notitie. De raad stelt per prestatieveld of cluster van prestatievelden de kaders vast. De samenvatting in deze notitie is bedoeld om een kort totaal overzicht te bieden van alle Wmo kaders.

Deel 1: de Wmo, verantwoording, doel en samenhang

1. Eisen aan het beleidsplan: een verantwoording

De Wmo vereist van het beleidsplan dat deze richtinggevend is voor het gemeentelijke besluitvormingsproces en dient in te gaan op doelstellingen, activiteiten en resultaten van het gemeentelijk beleid. Het plan dient tevens aandacht te besteden aan de waarborging van kwaliteit en keuzevrijheid.

Om aan deze vereisten tegemoet te komen heeft de gemeente Doetinchem allereerst de uitgangspunten voor het Sociaal Actie Programma vastgesteld; in deze (vervolg)notitie wordt een overzicht gegeven van de kaders per prestatieveld of cluster van prestatievelden gebaseerd op daarbinnen beschreven doelstellingen. De kaders geven richting aan de te verwachten resultaten. Het vaststellen van de kaders is een verantwoordelijkheid van de raad. In 2008 zal onder verantwoordelijkheid van het college verdere invulling aan deze kaders worden gegeven (activiteiten en indicatoren). Daarbij hoeft niet te worden gestart op punt "nul" maar is in de praktijk al veel gaande.

De wijze waarop de kwaliteit wordt geborgd hoe de maatschappelijke ondersteuning wordt uitgevoerd en de maatregelen die de keuzevrijheid van de burger bevorderen is in essentie al beschreven in de notitie "uitgangspunten SAP". De uitgangspunten "vraaggestuurd werken" en "marktwerking maar niet ten koste van alles" zijn in dit kader het meest relevant. Maatschappelijke ondersteuning is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van zowel de gemeente als de aanbieders. Daar mogen wij elkaar op afrekenen, hoewel de gemeente de eindverantwoordelijkheid houdt. Het directiebestuur sociaal domein vormt daartoe het primaire platform. Formeel wordt de kwaliteit vastgelegd en bewaakt via de contracten met de individuele aanbieders, die gebaseerd zijn op hetzij een subsidierelatie (budgetcontract zoals st. IJsselkring) hetzij een verplichte aanbesteding (contracten met zorgaanbieders en leveranciers individuele voorzieningen) of via samenwerkingsafspraken (Brede school, wijkwerk). Onze kwaliteitsnorm vereist een integraal aanbod dan wel ketenaanpak (zie voorts de paragraaf over het sluitend aanbod). Elke voorziening kent daarnaast zijn eigen kwaliteitsnorm, opgenomen in het contract.

Het aanbod moet aansluiten bij de vraag. Dat staat o.i. niet per definitie gelijk aan een grote keuzevrijheid uit een aantal aanbieders van hetzelfde product. Immers om een gezamenlijke verantwoordelijkheid tot stand te brengen, te onderhouden en de kwaliteit duurzaam te borgen gaat het om teamspel van de aanbieders volgens de onderlinge afspraken en met de gemeente. Dit om te komen tot een ketenaanpak of integraal aanbod. Een team kent geen oneindige omvang. Het gaat de klant uiteindelijk om het aanbod. Binnen dat aanbod dient er (binnen een zekere bandbreedte) keuzevrijheid te zijn.

Om vraaggestuurd te kunnen werken is het noodzakelijk om de vragers (de burger) te betrekken bij zowel de beleidsvoorbereidingen als tijdens de uitvoering. Daartoe is de Sociale Raad opgericht waarin een brede vertegenwoordiging van cliëntengroeperingen zit. De notitie "uitgangspunten SAP" voegt daar nog andere vormen van burgerbetrokkenheid aan toe. De notitie stelt tevens: "De bestuurlijke verantwoordelijkheid ligt bij deze wel in de afweging tussen keuzevrijheid, kwaliteit en de instandhouding van een collectieve (kritische) massa om voorzieningen in stand te kunnen houden.

Klanttevredenheidsonderzoeken door aanbieders onder hun eigen klanten, door de Sociale Raad en door de gemeente onder de burgers moeten inzicht verschaffen of

we op de goede weg zijn. Deze onderzoeken worden minimaal één keer per jaar gehouden.

Ontwikkeling beleidskaders

De kaders voor het Wmo-beleid in Doetinchem zijn opgesteld in samenwerking met vertegenwoordigers van cliënten en met lokale en regionale instellingen. De OGGz kaders zijn in regionaal verband ontwikkeld in samenwerking met de gemeenten uit de Achterhoek. Cliënten en instellingen zullen voorts in de uitvoering ook weer betrokken worden.

De gemeente Doetinchem dient in het kader van de Wmo "horizontale verantwoording" af te leggen aan zijn inwoners en instellingen en niet aan de Rijksoverheid. Deze wettelijke verplichting correspondeert met de visie van de gemeente Doetinchem zelf.

Een centrale rol in de beleidsontwikkeling, en straks in de uitvoering, speelt de (nu nog tijdelijke) Sociale Raad (2006) die bestaat uit een brede vertegenwoordiging van cliënten:

- chronisch zieken;
- mensen met een minimuminkomen
- ouderen
- mantelzorgers
- vrijwilligers
- met een psychische stoornis
- met een ontwikkelingsstoornis (autisme)
- met een verslaving
- met een licht verstandelijke handicap
- allochtonen.

Op dit moment ontbreekt een vertegenwoordiging van de jeugd. Deze wordt nu benaderd en geconsulteerd via communicatiewegen die meer geëigend zijn voor de jeugd.

2. De Wet maatschappelijke ondersteuning

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Deze kent 9 prestatievelden:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer;
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang;
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen;
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Binnen deze wet lopen verschillende invalshoeken door elkaar: doelen, doelgroepen en instrumenten. Dit werkt door in het Wmo beleidsplan en deelplannen:

1. Doelgroepen (jeugd, mantelzorgers en vrijwilligers, mensen met een beperking of chronisch psychisch of psychosociaal probleem, vrouwen, verslaafden).
2. Doelen (sociale samenhang en leefbaarheid, deelname aan maatschappelijk verkeer, zelfstandig functioneren).
3. Instrumenten (verslavingsbeleid, opvoedingsondersteuning, informatie, advies en cliëntondersteuning, verlenen van voorzieningen, opvang).

Doelstelling en inclusief beleid

Onze primaire ambitie is "meedoen aan de samenleving". Deze ambitie geldt voor iedereen. Op deze hoofddoelstelling zijn de uitgangspunten SAP gebaseerd. Het is tevens het leidmotief van de Wmo waarbij sprake is van inclusief beleid, d.w.z. algemeen beleid waarin inherent aandacht is voor alle doelgroepen in de samenleving, kwetsbaren en weerbaren.

De kwetsbare groepen laten zich onder verdelen in 7 klantprofielen. Hun vraag om ondersteuning verschilt (zie nulmeting Wmo).

- personen met een lichamelijke beperking
- personen met psychosociale of materiële problemen
- personen met lichte opvoed- of opgroei problemen
- personen met een verstandelijke beperking
- personen met chronische en psychische problemen
- slachtoffers van huiselijk geweld
- Personen met meervoudige problemen.

De prestatievelden dienen in hun onderlinge samenhang te worden gezien. Prestatievelden 1 en 5 zijn gericht op het collectief, prestatievelden 3 en 6 op het individu. De overige prestatievelden zijn voornamelijk doelgroepgericht.

Om de samenhang tussen de prestatievelden te versterken zijn deze waar mogelijk geclusterd bij de ontwikkeling van de beleidskaders:

- prestatieveld 1 en 5 : 'leefbaarheid van wijk of dorp' en 'meedoen'
- prestatieveld 3 en 6: 'informatie en advies' gekoppeld aan 'individuele voorzieningen'
- prestatieveld 2: 'jeugd met opgroei problemen'
- prestatieveld 4: opgedeeld in mantelzorgers en vrijwilligers
- prestatievelden 7-8-9: samengevat onder OGGz.

3. De samenhang tussen de prestatievelden

Meedoen veronderstelt een zekere zelfredzaamheid. Als uitgangspunt gelden de talenten van iemand en niet zijn beperkingen. De Wmo biedt de mogelijkheden om hier invulling aan te geven, maar niet alleen. De Wmo is een instrument wat een kans biedt om het Sociaal Actie Programma, samen met een wet als de Awbz, Wcpv, WWB of de WI, functioneel invulling en samenhang te geven. De 9 prestatievelden bieden daartoe houvast, vinden hun fundamentele in de reeds vastgestelde uitgangspunten van ditzelfde Sociaal Actie Programma en kennen hun eigen samenhang.

*Het uitgangspunt is de burger.
 Zijn leefruimte zijn huis, buurt en wijk.
 Zijn toegang tot ondersteuning de Wmo-winkel;
 "Kan ik het zelf?"
 "Kan anders mijn buur?"
 "Is er geen expert?"
 "Ga ik ernaar toe of is dat een mijl te ver?"*

De eigen verantwoordelijkheid van de burger staat voorop. Ondersteuning hoort in eerste instantie te komen uit zijn directe omgeving. Dreigen beperkingen de draagkracht te overschrijden dan dient de burger ondersteuning te krijgen. Het is het streven, binnen de Wmo/ SAP, dat de burger terecht kan in zijn of haar eigen buurt of wijk en daar de basisvoorzieningen aan treft die voor iedereen in die wijk toegankelijk zijn (voorliggende voorzieningen). Het wijkteam is bereikbaar en toegankelijk voor schoon-heel-veilig én sociaal. Het streven is dat de buurt of straat zich ontwikkelt tot een sociale leefbare eenheid.

Een wijk varieert in omvang en bevolkingssamenstelling, het zelfdragend vermogen, en kent daarnaast een eigen ontstaansgeschiedenis en bestaansduur. DE burger bestaat niet. In de wijk woont de mens met een OGGz achtergrond, de oudere die zelfstandig wil blijven wonen ook als er beperkingen ontstaan, de jeugd die het heerlijk vindt om te hangen. Dit betekent dat de basisvoorzieningen niet standaard zijn maar afgestemd op de behoefte van buurt of wijk.

Volstaan deze voorzieningen niet omdat de burger specifieke beperkingen ondervindt, dan is maatwerk nodig (achterliggende voorzieningen). Deze aanpak moet ervoor zorgen dat mensen, ook als zij een beperking kennen, zo goed mogelijk mee kunnen doen in onze samenleving.

4. Een sluitend aanbod: een integraal aanbod en ketenaanpak

Het is zaak dat de voorzieningen goed op elkaar aansluiten, zodat er sprake is van een sluitend aanbod. Het volgende schema biedt een weergave van voorliggende en achterliggende voorzieningen waarbij de toegang tot de laatste wordt geboden via de front-office. Voorliggende voorzieningen zijn collectieve voorzieningen in de stad, dorp of wijk, die voor iedereen toegankelijk zijn. Achterliggende voorzieningen bestaan uit individuele arrangementen op maat.

Voorliggende voorzieningen			
Front-Office:			
- Informatie en advies			
- Vraagverheldering			
- Indiceren en doorverwijzing			
Check gebruik en/of terugverwijzing naar voorliggende voorzieningen			
Mid- en Back-Office:			
Achterliggende voorzieningen			
wonen	welzijn	Zorg k e t e n	Inkomen etc.

!

Individueel arrangement van achterliggende voorzieningen

Mensen kunnen beperkingen kennen op divers terreinen, zorg, werk, inkomen, fysiek, onderwijs...etc. Wanneer een persoon vervolgens vraagt om ondersteuning, dient bij de intake reeds zicht te komen op de totale behoefte van de cliënt. Ook moet er informatie zijn welke ondersteuning reeds (elders) wordt gegeven ten behoeve van de afstemming. Er dient, kortom, gestreefd te worden naar een *integraal aanbod*.

In Doetinchem draaide in 2006 de pilot "stroomlijning indicatieprocessen en sociale zekerheid" met als deelproject administratieve lastenverlichting". Partijen uit zorg en werkgelegenheid (gemeente, CIZ, UWV en CWI) hebben samen gewerkt om te komen tot integrale beoordeling van de vraag van de cliënt op medisch gebied. Dit heeft geleid tot een vermindering van de bureaucratie en kostenbesparingen. Deze lastenverlichting komt tegemoet aan de persoon die zowel op het gebied van werk en inkomen als op het gebied van zorg zijn behoefte aan ondersteuning heeft liggen.

Binnen het terrein van zorg betekent een sluitend aanbod aandacht voor *preventie-zorg en nazorg*. Ook hier zijn meerdere partijen bij betrokken. Het vraagt om een *ketenbenadering*. Binnen de Wmo vormt hulp bij het huishouden een pregnant voorbeeld waar ketenbenadering aan de orde is. Dit geldt eveneens voor b.v. collectieve preventie geestelijke gezondheid wat onder de Wmo is komen te vallen.

Ketenbenadering vormt een antwoord op drie soorten afstemmingsproblemen:

- dubbelop hulp
- geen volledige of sluitende hulp (witte vlekken)
- tegenstrijdige hulp.

Hoe kan vorm worden gegeven aan deze ketenbenadering?

- uitvoerend (klant)niveau: klantmanager met klanten;
- ketenniveau: samenwerking van organisaties t.b.v. gemeenschappelijk maatschappelijk doel, te weten het leveren van een coherent sluitend aanbod in antwoord op de hulpvraag van de cliënt;
- beleidsmatig en bestuurlijk niveau: creëren van optimale condities t.b.v. ketens t.b.v. de eerste twee niveaus. Beleidsmatig betekent dit o.a. een afstemming met het lokaal gezondheidsbeleid waarin preventie¹ centraal staat.

De pilot Campower is een project waar empowerment en ketenbenadering centraal staat. Een cliënt² maakt contact via een afstandsbediening en TV met een instelling, rechtstreeks of via een call- center. De instelling ziet de klant via een camera op deze TV. Met één en hetzelfde middel kan de klant terecht voor diverse vragen. Laagdrempelig en daarmee zelfredzaamheid bevorderend; er is minder noodzaak tot directe begeleiding. Bij meervoudige vragen vindt afstemming plaats. Betrokken instellingen zijn Sensire, Markenheem, st. IJsselkring, st. MEE, GGNet en Sité-woondiensten.

Een front-office vormt de ingang van de keten voor de klant. De daarbinnen opererende klantmanager bewaakt het hulpplan. In het kader van de Wmo/SAP zijn er meerdere front-offices te onderscheiden, waaronder tenminste de volgende vermeld moeten worden:

1.Preventie bestaat uit primaire (voorkomen), secundaire (vroeg opsporing ziekte) en tertiaire preventie (beperking opheffen, reduceren of compenseren) ; de GGD richt zich op 1^e preventie, GGNet e.a. richten zich op 2^e en 3^e preventie

² Cliënt: mensen met een verstandelijke beperking; ouderen met lichamelijke en/of met psychische problemen; jonge moeders met psychische problemen

- de Wmo-winkel;
- GGNet en st.MEE;
- het coördinatiepunt multiproblemsituaties/meldpunt huiselijk geweld;
- Werk en Inkomen.
- Er zijn plannen voor een centrum voor jeugd en gezin.

Ketens variëren afhankelijk van het klantprofiel en de vraag. De ketenpartners dus ook, zo blijkt reeds uit het bestaan van de diverse front-offices. De ketenpartners werken zowel beleidsmatig als in de uitvoering samen. Op bestuurlijk niveau krijgt het vorm in het directiebestuur sociaal domein.

Per prestatieveld kunnen de ketens verschillen. De kaders vormen leidraad voor de invulling daarvan.

Samenvatting

De kaders voor de prestatievelden Wmo zijn gebaseerd op de uitgangspunten SAP en krijgen vorm in de één loketgedachte en een sluitend aanbod. Afstemming met aanpalende beleidskaders o.a. afgeleid van andere wetgeving vloeit hier logisch uit voort. De gemeente neemt haar regietaak op zich voor het betrekken van (keten)partners; cliëntenvertegenwoordigers houden vinger aan de pols bij de verdere uitvoering.

Uitgangspunten SAP:

- Ons sociaal beleid is voor alle burgers;
- Preventie waar mogelijk;
- Empowerment en inclusief beleid;
- Vrijwilligerswerk en mantelzorg als pijler van het sociaal beleid;
- De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten;
- Het spanningsveld tussen de eigen verantwoordelijkheid van de burger en de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeente en gemeenschap
- Vorming, toerusting en bereikbaarheid van voorzieningen;
- Zorgvuldig en houdbaar: zo weinig mogelijk ambtelijke kosten voor een adequate dienstverlening;
- Van aanbodgericht naar vraaggestuurd;
- Regie bij de gemeente: onze rol is om partijen bij elkaar te brengen, overleggen, overtuigen, soms sturen, maar bovenal transparant en betrouwbaar te handelen;
- Marktwerving maar niet ten koste van alles.

5. Het financiële kader

5.1 Het Wmo-budget in enge zin

De 9 prestatievelden van de Wmo zijn, zoals bekend mag worden verondersteld, niet allen nieuw voor de gemeente. Nieuw was de toevoeging van hulp bij het huishouden uit de Awbz, nieuw was de overheveling van subsidieregelingen uit de Awbz. Voor deze twee laatste posten voegde het ministerie van VWS extra middelen toe aan het gemeentefonds. In 2007 was de omvang van deze middelen € 6.823.000, gebaseerd op het zogenaamde historische model wat uitging van het daadwerkelijke aantal cliënten wat hulp bij het huishouden ontving in 2005.

In de junicirculaire 2007 verscheen het overzicht van de middelen die elke gemeente ter beschikking krijgt voor de Wmo vanaf 2008 tot en met 2010 voor de Wmo. Deze middelen zijn gebaseerd op een zogenaamd objectief verdeelmodel, wat het historische model vervangt. Daarin zijn indicatoren versleuteld zoals het aantal inwoners per gemeente, het aantal ouderen, het aantal huishoudens met een laag inkomen etc. Dit model is goedgekeurd door de VNG. Hierbij is sprake van een overgangsregeling van drie jaar (via een suppletie-uitkering) waarna de gelden uiteindelijk op het niveau moeten uitkomen waarmee elke gemeente de Wmo moet uitvoeren.

De indicatoren lijken volledig. De gemeenten in de regio Achterhoek blijken ten opzichte van het landelijke gemiddelde het iets zwaarder te hebben dan elders, want de uitkering per inwoner ligt boven het landelijke gemiddelde.

Hoe onwaarschijnlijk blijkt het dan te zijn dat elke gemeente in de Achterhoek er dan toch nog fors op achteruit gaat. Diverse acties rolden daar uit voort: een convenant tussen gemeente en FNV om gezamenlijk alles te ondernemen wat mogelijk is om de korting op het budget en het dreigende massaontslag terug te draaien. Regionaal is er een bestuurlijke afvaardiging, waarin Doetinchem is vertegenwoordigd, dat in overleg met zowel VNG als VWS gaat; de VNG omdat deze voorbij is gegaan aan de belangen van de Achterhoek en VWS omdat deze geldkraan dichtdraait terwijl er elders in het land gemeenten zijn die meer Wmo gelden krijgen dan ze nodig zeggen te hebben. De (Tijdelijke) Sociale Raad van Doetinchem heeft een protestbrief namens de Wmo raden uit de Achterhoek verstuurd naar VWS en de 2^e kamer fracties.

Indien overleg met het ministerie van VWS de feiten niet terug weet te draaien, betekent dit voor Doetinchem een vermindering van € 1.729.000 naar € 5.094.000 in drie jaar tijd. In dit bedrag zijn de voormalige Awbz subsidies, kosten voor hulp bij het huishouden en de uitvoeringskosten voor de Wmo (lees: Wmo-winkel) verdisconteerd.

5.2 Het gecumuleerde Wmo budget 2007

In het kader van de Wmo is door de gemeente Doetinchem in totaal tenminste een bedrag van ruim € 15.000.000 voor 2007 begroot. Daarnaast is nog sprake van inzet van middelen die niet rechtstreeks onder de Wmo vallen zoals onderwijsgeld, middelen voor sport en cultuur, en niet te vergeten de subsidiegelden, waarin "meedoen" een sleutelwoord vormt. In het kader van coach+ zijn reeds bezuinigingen doorgevoerd en is het accommodatiebeleid en subsidiebeleid herzien. Een korting van het Wmo budget vertalen naar een korting op één van de aanverwante prestatievelden is dan ook vooralsnog een illusie.

Overzicht per prestatieveld

- prestatieveld 1 en 5: € 1.864.000
- prestatieveld 2: € 452.000
- prestatievelden 3 en 6: € 10.990.000
- prestatieveld 4: € 150.000
- prestatievelden 7/8/9: € 2.218.000
- € 15.674.000

5.3 De financiële middelen als randvoorwaarde

De kaders van de prestatievelden scheppen de inhoudelijke randvoorwaarden. De financiële middelen zullen echter mede bepalend zijn hoe of in welke mate deze kaders ingevuld worden. Hiervoor zullen aparte voorstellen worden gedaan.

Deel 2: een samenvatting van de kaders per prestatieveld

I. Prestatieveld 1 en 5: 'leefbaarheid van wijk of dorp' en 'meedoen'

De prestatievelden 1 en 5 vormen één cluster. Deze twee liggen dusdanig in elkaars verlengde dat ze elkaar direct versterken.

- Prestatieveld 1: het bevorderen van sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.
- Prestatieveld 5: het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

Prestatieveld 5 laat de mogelijkheid open tot een directe doelgroepenbenadering. Echter in het kader van "inclusief beleid" wordt hier een brede integrale aanpak voorgestaan.

Deze integrale aanpak is reeds ontwikkeld in het wijkgericht werken en keert eveneens terug in het concept van woonservicegebieden³ waarin de samenhang tussen wonen- welzijn en zorg op wijkniveau centraal staat. Deze concepten bieden ruimte aan mensen met een beperking om in de wijk te kunnen wonen en leven. Binnen deze concepten dient er expliciet aandacht te zijn voor één van de grootste dreigingen die volgt uit het proces van extramuralisering: vereenzaming.

De komst van de Wmo leverde een herbezinning op deze concepten en de vraag naar hun positionering in het totaal van prestatievelden. De herbezinning heeft geleid tot een herbevestiging. Het wijkgericht werken en de ontwikkeling van woonservicegebieden, welke pas de laatste jaren steeds meer vorm krijgen, vragen om een continuering en een verdere uitwerking in de praktijk.

Prestatieveld 1: Wijkwerk

Het wijkgericht werken heeft vorm gekregen in de methode "Wijkwerk", een samenwerking waarin de Wijkpartners samen met de bewoners werken aan een optimale leefomgeving in straat, buurt en wijk in Doetinchem. De visie hierbij is: respect voor ieders eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid, waarbij de samenwerking van de Wijkpartners moet leiden tot:

- Schone, hele, veilige en sociale buurten
- Betrokkenheid bij de leefomgeving
- Sociale cohesie
- Iedereen voelt zich thuis in de directe leefomgeving.
- Optimale zelfredzaamheid en sociale vaardigheid van alle bewoners
- Toegankelijk maken van de "Systeemwereld" van de professionele wijkpartners voor de bewoners.
- Deze toegankelijkheid moet invloed mogelijk maken.

Involed moet leiden tot het mede vormgeven van bewoners aan de leefomgeving.

Wijkwerk komt alleen optimaal tot zijn recht als alle geledingen in de maatschappij hun bijdrage leveren. Voor een deel berust die bijdrage op afspraken en taken die partijen op zich hebben genomen. Voor een ander deel is de bijdrage vrijwillig, dit geldt vooral voor organisaties die niet tot de wijkpartners behoren. Vrijwillige bijdrage geldt ook voor individuele deelnemers (bewoners, ondernemers etc.). Een groot deel van het Wijkwerk komt alleen van de grond als er sprake is van

³ Lokaal ouderenbeleid "Toekomst, is dat niet iets van vroeger?" mrt 2004

(vrijwillig) participerende bewoners en ondernemers. Vrijwillig of op basis van afspraken, Wijkwerk is nooit vrijblijvend.

Wijkwerk geldt voor alle wijken en dorpen in Doetinchem. In alle wijken is een wijkteam actief. In geografische zin is het speelveld de gehele gemeente Doetinchem. Niet alle wijken krijgen evenveel aandacht. Aan de hand van de specifieke vragen of specifieke problemen worden prioriteiten gesteld. Inhoudelijk wordt het speelveld van Wijkwerk begrensd door "schoon, heel en veilig (fysieke aandachtsgebieden) en "sociaal". Voor de fysieke aandachtsgebieden heeft iedere wijk recht op een basisniveau. Wijkwerk gaat op fysiek gebied vooral over afwijkingen van het basisniveau. Klachten (verstoring van het basisniveau etc.) worden afgehandeld via het meldpunt onderhoud. Wensen over meer, minder of anders gaan via het wijkteam. Het wijkteam onderhoudt contact met het meldpunt via de wijkbeheerder. Op sociaal gebied gaat Wijkwerk over sociale interactie die ertoe leidt dat bewoners zich thuis voelen in hun buurt.

De wijkpartners zijn professionele organisaties en bewonersorganisaties die het Wijkwerk tot hun speciale taak rekenen. Zij werken samen op basis van hun eigen rol en de rollen en taken van hun medewerkers of leden. Daar waar nodig schakelen de wijkpartners andere organisaties en verenigingen in. In 2000 is de samenwerking gestart met een eenvoudig convenant. De wijkpartners onderschrijven daarin gezamenlijk de missie Wijkwerk en zetten zich er voor in om voorwaarden te scheppen waardoor de andere partners hun eigen missie optimaal kunnen vervullen. De wijkpartners werken doelgericht samen en respecteren elkaars rollen en taken.

De huidige wijkpartners in Doetinchem zijn:

- Bewoners.
- Gemeente.
- Politie.
- Sité Woondiensten.
- IJsselkring.

De samenwerking tussen de partners is op diverse niveaus geregeld:

- In de stuurgroep.
- Het partneroverleg.
- In de wijkteams.

Het gaat in de praktijk over samenwerken van individuen, professionals en vrijwilligers. Een deel van de samenwerkingsrelatie is geregeld in prestatieafspraken. In die afspraken zijn de resultaat- of inspanningsverplichtingen vastgelegd.

Naast de wijkpartners zijn ook vertegenwoordigers van scholen, andere woningcorporaties en Lindenhout (Jekk) actief binnen de wijkteams. Buiten de wijkteams zijn ook andere partijen zoals zorgverleners actief. Zo investeert GGNet in buurtcontacten tussen bewoners/bezoekers van woonzorglocaties en hun buurtbewoners en organiseert deze informatiebijeenkomsten voor mensen met een psychische beperking over wijkactiviteiten. Een thuiszorgorganisatie zoals Sensire heeft zorgteams in de wijk.

Wijkwerk is in de lijn van de organisaties ondergebracht en heeft dus geen aparte projectstatus. De wijkteams beschikken over enkele budgetten, die zij binnen de gestelde kaders autonoom, met en door de bewoners, kunnen (laten) besteden (totaal circa € 450.000,-, zijnde ongeveer € 7,50 per inwoner; situatie 2007).

Binnen dit budget valt ook de 'D-ton'. In principe is deze ton voor de hele gemeente beschikbaar. In de praktijk wordt het geld in eerste instantie gereserveerd voor de buurten die in het lopende planjaar door het wijkteam extra onder de loep genomen worden d.m.v. een uitgebreid interactief traject met de bewoners, om te zorgen dat er directe actie mogelijk is n.a.v. inwonersinitiatieven. Het resterende budget kan alsnog besteed worden door andere wijken/buurten. Rond de zomer wordt hiervoor een oproep gepubliceerd.

Sité Woondiensten stellen volgens dezelfde methode ook 100.000 euro ter beschikking; de zogenaamde S-ton.

In de periode 2008-2011 zullen GSO programma's worden uitgevoerd in de wijken Noord, Overstegen en Oosseld. In totaal worden de investeringen voor deze wijken geraamd op ca. € 35 miljoen, waarvan een bedrag van € 20 miljoen voor extra investeringen, te financieren door de gemeente Doetinchem (€ 9 mln.), Sité woondiensten (ruim € 8 mln.) en de provincie Gelderland (ruim € 3 mln.).

De samenwerkingsmethode is vastgelegd in het Handboek Wijkwerk. Dit handboek vormt het kader waarbinnen bewoners en wijkpartners samenwerken.

De verdere ontwikkeling van het werkmethode Wijkwerk is verankerd in het Grootstedenbeleid van de provincie Gelderland, waarbinnen de participerende steden op basis van gehouden onderzoek (Benchmark 2006) een leerplan hebben opgesteld.

Prestatieveld 5: deelname aan het maatschappelijk verkeer

Bij prestatieveld 5 is het doel om de (organisatie van de) leefomgeving zo in te richten dat ook mensen die door hun fysieke en/of geestelijke situatie beperkt worden, toch zo optimaal en lang mogelijk in hun eigen buurt kunnen blijven wonen. Dit is de uitvalsbasis voor deelname aan het maatschappelijk verkeer.

Wijkwerk

Wijkwerk is hierbij 'de thermometer' van de wijk. Goede sociale verhoudingen en een vlotte aanpak van problemen zorgen voor een normale temperatuur. Daar waar Wijkwerk verhoging constateert in de vorm van bewoners die extra zorg of aandacht nodig hebben, komt zij in actie met een adequaat aanbod van laagdrempelige voorzieningen en biedt waar nodig de coördinatie daarvan.

Daarbij is uitgangspunt dat de bewoners makkelijk toegang hebben tot de steun van het wijkteam, waar ze zonder drempel hun wensen en behoeften kenbaar moeten kunnen maken. Het wijkteam de bewoner waar mogelijk ook vragen zelf organiserende en/of uitvoerende verantwoordelijkheid te nemen. Zelfredzaamheid, zelfstandig wonen en minder snelle uitval zijn logische waarden die in het verlengde van het 'gewone' Wijkwerk van toepassing zijn op zorg in de wijk.

Voor het organiseren van zorg 'achter de voordeur' dragen de wijkteams geen directe verantwoordelijkheid, maar zijn wel (in toenemende mate) betrokken bij het inrichten van woonservicegebieden.

Woonservicegebieden

Wat betreft de inrichting van woonservicegebieden hebben partijen een uitvoeringsprogramma 2005 – 2008 opgesteld. Een programmaraad, bestaande uit betrokken partijen, geeft hier uitvoering aan en monitort.

Een woonservicegebied kent een samenhang tussen wonen, welzijn en zorg. In het gebied staan woningen waar mensen met en zonder beperkingen kunnen wonen. In de nabijheid is een zorgsteunpunt waar mensen 24 uur geplande, ongeplande en

acute zorg kunnen ontvangen. Er zijn welzijnsvoorzieningen met mogelijkheden tot ontmoeting en informatie en advies. Partijen zorgen dat dit aanbod goed op elkaar is afgestemd.

Idealiter ziet een woonservicegebied er als volgt uit.

De woonservicegebieden komt tegemoet aan de behoeften van mensen met en zonder beperking. Binnen de wijk zijn voorzieningen om in de dagelijkse behoefte te voorzien. Er is een centraal zorgsteunpunt dat alle vormen van zorg (gepland, acuut en ongepland) levert aan bewoners in de wijk en aan bewoners van specifieke woonzorgvoorzieningen. Naast het zorgsteunpunt is er binnen de wijk de mogelijkheid tot ontmoeting, informatie en advies, en allerlei activiteiten. Dergelijke centra hebben bij voorkeur een multifunctioneel karakter en worden door verschillende doelgroepen gebruikt. Een wijkteam "woonzorg" kan van hieruit en in aanvulling op het wijkwerkteam werken.

Daarnaast beschikt de wijk over een gevarieerd aanbod van woningen die geschikt zijn voor mensen met een fysieke en verstandelijke beperking. Zelfstandige woningen die niet specifiek gelabeld maar wel functioneel geschikt zijn (levensloopbestendig), beschutte woonvormen, beschermde woonvormen voor o.a. ernstig verstandelijk gehandicapten en dementerende ouderen. Diensten en zorg worden aan huis op verzoek van de bewoners geleverd. Daarnaast kunnen (zorg)diensten worden 'gehaald' in het multifunctionele centrum.

Welzijnsdiensten cq vrije tijdsactiviteiten zijn aanwezig in aansluiting op de specifieke behoefte van de wijk, het publieke domein is zo veilig en toegankelijk mogelijk gemaakt en er het vervoer is optimaal geregeld. Vanwege het integrale karakter van wonen, welzijn en zorg is tevens van belang dat verschillende partijen hun activiteiten en aanbod op elkaar afstemmen en werken vanuit een ketenbenadering. Ook binnen de zorg is aandacht voor onderlinge afstemming en de keten (preventie-zorg-nazorg).

Ook de detaillering van de inrichting van de openbare ruimte krijgt vanuit Wijkwerk in dit verband aandacht. Aspecten als veiligheid (bijvoorbeeld met behulp van openbare verlichting) en toegankelijkheid (bijvoorbeeld door middel van het aanleggen van 'Gele Voetpaden'; routes die speciaal ingericht zijn voor invaliden en mensen die slecht ter been zijn) kunnen door de werkmethode samen met de wijkbewoners daar aangelegd worden waar ze nodig zijn.

De visie over het ideaalplaatje van een woonservicegebied wordt gedeeld door de huidige partners, Sité-woondiensten, St.Ijsselkring, Sensire en Markenheem. Deze partners hebben zich in 2004 verenigd met het oog op de doelgroep ouderen. Aangezien het concept van woonservicegebieden bedoeld is voor de brede groep van mensen met een beperking, zijn organisaties zoals MEE, GGNet en Zozijn ook betrokken. De realisering van woonservicegebieden, zoals hierboven geschreven, vraagt van alle partijen om de nodige middelen en is een kwestie van lange termijn. Prioritering van wijken vindt plaats.

Maatschappelijke deelname buiten buurtverband

De buurt waarin iemand woont vormt de directe leefomgeving. Een goede uitvalsbasis voor maatschappelijke deelname. Daarvoor zijn echter niet zelden grotere verbanden dan de buurt noodzakelijk.

Geografisch wordt de samenhang in de buurt, wijk of dorp georganiseerd.

Daarnaast is de toegankelijkheid van voorzieningen zoals sport en cultuur, horeca

en natuur, onderwijs en werk, speciaal voor mensen met een beperking, van belang.

De toegankelijkheid van deze sectoren komt aan de orde binnen de volgende prestatievelden en in aanpalend beleid. Men denke aan de jeugdagenda, onderdak voor zelforganisaties in de Wmo-winkel, mogelijkheden tot maatjes- of buddyzorg, laagdrempeligheid van verenigingsleven via het subsidiebeleid, blijvend beschut werk of liever nog uitstroom naar zo regulier mogelijk werk via de WSW, inburgering gekoppeld aan maatschappelijke participatie. In het kader van de OGGz en het jeugdbeleid wordt nu gewerkt aan zorgnetwerken. Maar zo is ook simpelweg in de Kruisbergse bossen een rolstoelpad aangelegd die loopt van verpleeghuis den Ooiman tot het Slingeland Ziekenhuis.

Eind 2003 zijn de kaders voor het sportbeleid en het cultuurbeleid vastgesteld, die nog niet aan belang hebben ingeboet: in beide facetbeleid is vergroting van de participatie en versterking van het aanbod speerpunt. Het vrijkomend agrarisch bebouwingsbeleid is relevant voor mensen die met een beperking zelfstandig willen blijven wonen en een verbouwing willen. Het armoedebelaid (nov. 2007) en het integratiebeleid (dec. 2007) zijn eveneens gericht op meedoen. Het armoedebelaid focust op ondersteunen, meedoen en verbinden. Het integratiebeleid is gericht op de medeburgers van allochtone afkomst die (nog) niet in staat zijn goed mee te doen in sociaal en economisch opzicht.

St.MEE illustreert en honoreert "toegankelijkheid" sinds vorig jaar door de jaarlijkse uitreiking van de DOE MEE Award aan die personen, bedrijven of instellingen die zich inzetten voor de toegankelijke samenleving in brede zin. In 2006 zijn lunchrooms en kledingwinkels beoordeeld en is de Award naar horecaondernemer "Fred en Douwe" gegaan. In 2007 is de Award ten deel gevallen aan sportcentrum Stay fit door het aanbieden van een lesprogramma, waar mensen met een beperking aan mee kunnen doen.

Rol van de gemeente

De gemeente vervult verschillende rollen. Zo heeft zij bijvoorbeeld geen directe zeggenschap wat betreft het openbaar vervoer, is zij wel direct verantwoordelijk voor individuele vervoersvoorzieningen zoals de scootomobiel, kan zij wellicht wel de aanwezigheid van commerciële voorzieningen in de wijk stimuleren maar niet afdwingen, heeft zij wel een direct uitvoerende taak voor wat betreft de inrichting van de openbare ruimte. De rollen zijn als volgt:

- Regisseur: voor wat betreft de kaderstelling.
- Stimulator: afstemming stimulerend van diensten door partijen; ketenbenadering.
- Facilitator: via subsidiëring en vergunningen.
- Partner: via prestatieafspraken.
- Uitvoerder: openbare ruimte.

Kaders

- Prestatieveld 1; de werkmethode "wijkwerk", voortvloeiend uit het convenant "wijkgericht werken" dat in december 1999 met partijen is afgesloten, blijft leidraad voor wijkgericht werken.
- Prestatieveld 5: bevorderen van de ontwikkeling van woonservicegebieden op wijkniveau; de bevolkingssamenstelling, de mate van aanwezigheid van adequate voorzieningen en/of de aanwezigheid van kansen bepaalt de prioritering van de wijken.

- Het Wijkwerk en de ontwikkeling van woonservicegebieden worden zoveel mogelijk op elkaar afgestemd.

Conclusie

Doelstelling

Samengevat is de doelstelling de bevordering van een optimale leefomgeving in straat, buurt en wijk of dorp in Doetinchem waarin mensen met een beperking tevens zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen; deze leefomgeving is de uitvalsbasis voor deelname aan het maatschappelijk verkeer.

Dit vertaalt zich in wijkgericht werken volgens de werkmethode Wijkwerk, vastgelegd in een handboek, en de (verdere) ontwikkeling van woonservicegebieden per wijk. De deelname aan het maatschappelijk verkeer reikt verder dan buurt, wijk of dorp. De bevordering van deelname door m.n. mensen met een beperking vertaalt zich in een bevordering van sport en cultuur en krijgt voorts in andere beleids- of prestatievelden verder aandacht.

Budget

In het kader van Wijkwerk is zo'n € 450.000,- als investeringsbudget beschikbaar, waarbinnen de zogenaamde D-ton en de S-ton van Sité vallen. Ijsselkring ontvangt subsidie voor opbouwwerk, sociaal culturele activiteiten en voor buurtbemiddeling. In totaal heeft de gemeente in 2007 € 1.101.000 begroot voor Wijkwerk.

Voor de ontwikkeling van woonservicegebieden is nog eens geld gereserveerd bestemd voor ouderensteunpunten, ouderenadviseurs, klussendiensten. Vanuit de Awbz is daar in 2007 een bedrag van € 223.000 in het gemeentefonds gekomen onder de noemer zorgvernieuwingprojecten GGZ en € 13.000 voor diensten bij wonen met zorg.

Dan is er een budget gereserveerd voor algemeen maatschappelijke werk en sociaal raadsliedenwerk, zogenaamde bovenwijkse voorzieningen en ontvangt de St.Ijsselkring nog eens een bedrag voor netwerken en signaleren.

Begroting 2007
Prestatieveld 1: € 1.101.000
Prestatieveld 5: € 763.000
Totaal: € 1.864.000

Kaders

- Prestatieveld 1: de werkmethode "Wijkwerk", voortvloeiend uit het convenant "wijkgericht werken" dat in december 1999 met partijen is afgesloten, blijft leidraad voor wijkgericht werken.
- Prestatieveld 5: bevorderen van de ontwikkeling van woonservicegebieden op wijkniveau; de bevolkingssamenstelling, de mate van aanwezigheid van adequate voorzieningen en/of de aanwezigheid van kansen bepaalt de prioritering van de wijken.
- Het Wijkwerk en de ontwikkeling van woonservicegebieden worden zoveel mogelijk op elkaar afgestemd.

Acties

- twee wijkvisies (bewonersagenda's) per jaar;
- uitvoeringsplan voor de ontwikkeling van woonservicegebieden uitvoeren; accent ligt anno 2007 op Gaanderen, Overstegen en de Veentjes. St.MEE, GGNet en/of andere partners worden actief betrokken door de reeds samenwerkende partijen.

- ontwikkeling van woonzorgteams op het niveau van de (geprioriteerde) wijk, waarbij zo mogelijk een koppeling wordt gelegd tussen Wmo en Wwb.
- onderzoeksresultaten van Sité "Opgave wonen en zorg" benutten in de praktijk.
- in de uitvoering van de Wmo kaders wordt afstemming gezocht met het bestaande sport en cultuurbeleid; sport en cultuur vormen namelijk een samenbindend element dat (sociale) maatschappelijke integratie en participatie bevordert.
- in de uitvoering van de Wmo kaders wordt afstemming gezocht met het bestaande armoede- en integratiebeleid; dat sociale en economische maatschappelijke integratie en participatie bevordert.
- tijdens de uitvoering van de Wmo kaders zal worden gemonitord of doelgroepen die in de minderheid zijn, zoals mensen met een gezichtbeperking, daadwerkelijk mee kunnen doen in de samenleving zoals bedoeld door de Wmo.
- ontwikkeling en toevoeging van een beleidsregel aan het huidige subsidiebeleid voor de toekenning van de voormalige Awbz subsidies met in achtneming van de algemene subsidieverordening.

II. Prestatieveld 2: jeugd

Vanuit de verschillende beleidsterreinen is de afgelopen jaren op verschillende wijze geïnvesteerd in jeugd en jongeren zonder dat er één gezamenlijke visie aan ten grondslag lag.

Doelstelling: een integrale visie voor de ontwikkeling van jeugdigen van 0-23 jaar met of zonder problemen.

Op 7 juni 2007 heeft de raad de kaders voor het jeugdbeleid vastgesteld, onderbouwd in het visiedocument "*Jongleren in Doetinchem*"; jeugdbeleid 0-23 jaar 2007-2011. Deze kaders centreerden zich rondom de kernvragen:

- Voor wie gaan we het doen?
- Hoe gaan we het doen?
- Wat gaan we doen?

Het theoretische kader is gebaseerd op de theorie van Maslov, die de behoeften van de mens inzichtelijk heeft gemaakt. Uitgangspunt wordt gevormd door basisbehoeften als onderdak en voedsel eindigend met alle mogelijkheden tot zelfontplooiing. Deze behoeften zijn schematisch vervat in een piramide. Dit theoretische kader biedt inzicht in de ontplooiingskansen van het kind en aan welke behoeften niet wordt voldaan wanneer zich stremmingen voordoen.

Het wettelijk kader wordt gevormd door een hoeveelheid aan wetten: Wmo, Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv), onderwijswet, leerplichtwet. De visie op jeugd valt onder de Wmo, prestatieveld 2 waaronder 5 functies zijn geformuleerd, die het lokale jeugdbeleid in relatie tot de jeugdzorg minimaal moet kunnen vervullen:

1. Informatie en advies over opvoeden en opgroeien
2. Signaleren van problemen (coördinatie tussen signalerende instanties)
3. Toeleiding naar het hulpaanbod (totale lokale en regionale ondersteunings- en zorgaanbod moet inzichtelijk zijn)
4. Lichtpedagogische hulp (kortdurende advisering en lichte hulpverlening indien opvoeding dreigt te stagneren)
5. Coördinatie van zorg op lokaal niveau (het afstemmen en zo mogelijk bundelen van zorg bij hulp aan gezinnen met meervoudige problematiek)

Het gemeentelijk kader richt zich op de volgende vragen:

- Tot hoever strekt de verantwoordelijkheid van de gemeente?
- Wat doen wij daarbinnen?

Het antwoord hierop luidt:

1. De gemeente heeft een regiefunctie. Dit vraagt om de ontwikkeling van een regiemodel.
2. Ontwikkeling van een jeugdagenda.

De jeugdagenda zal zich richten op:

1. Zorg:
gericht op ouders en kinderen; het streven is naar één front-office, outreachend werken voor latente hulpvragers en zorgmijders, sluitende netwerken, ontwikkeling casemanagement.
2. Wonen en inkomen
Gericht op jongeren die enigszins begeleiding hoeven middels een voorziening; outreachend werken voor jongeren met psychische problemen.

3. Sociale relaties

Gericht op jeugdigen met gedragsproblemen. Het streven is naar preventief vroegtijdig signaleren en curatief een integrale aanpak waarborgen.

4. Werken en leren

Het streven is deelname van scholen in de keten, ondersteuning van het kind van de gang richting onderwijs en werk.

5. Zelfontplooiing

Aanbieding kansen, uitbreiding en toegankelijk maken van aanbod cultuur/sport.

Kaders

1. het kind (0-23 jaar) staat centraal;
2. sterke regierol van de gemeente voor algemene, preventieve en specialistische taken.
3. samenwerking met de regiogemeenten
4. verantwoordelijkheid voor het preventief jeugdbeleid onder één wethouder "jeugd".

Budget

Het budget voor jeugd kent een zekere versnippering over de diverse sectoren. St. IJsselkring ontvangt in het kader van het jeugdbeleid financiële middelen voor de Brede School, Spel aan huis, Opvoedingsondersteuning en Jongerenopbouwwerk. Buiten dit budget zijn er gelden beschikbaar voor jeugdgezondheidszorg – valt buiten de Wmo- , het onderwijs, uitkeringen zoals de Wajong, de BOS gelden.

Begroting 2007 Prestatieveld 2: € 452.000
--

Acties

- ontwikkeling van een regiemodel
- ontwikkeling van een jeugdagenda.

III. Prestatieveld 3 en 6: informatie en advies respectievelijk individuele voorzieningen

Prestatieveld 3: Informatie en advies

De informatie en adviesfunctie is onder gebracht in de Wmo-winkel. Daarnaast is de functie digitaal vorm gegeven: de website van Doetinchem geeft informatie over de (Wmo) diensten die de gemeente zelf biedt; dezelfde site biedt mogelijkheden tot het doorlinken naar andere websites. Er is tevens een digitale sociale kaart. Deze vraagt nog om een beduidende verbetering.

Prestatieveld 6: Individuele voorzieningen

Juiste verstrekkingen en aanpassingen spelen een cruciale rol in het leven van mensen met een beperking. Deze bepalen mede de mate waarin iemand volwaardig aan het leven kan deelnemen. Dit geldt met name voor Wmo-voorzieningen (individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning) omdat die betrekking hebben op basisvoorwaarden voor het maatschappelijk functioneren, namelijk het zelfstandig wonen, het kunnen voeren van een huishouden en het zelfstandig kunnen verplaatsen.

Deze voorzieningen behoren tot de achterliggende voorzieningen waar een indicatie voor nodig is.

Gelet op deze betekenis van verstrekkingen is het doel het verlenen van individuele voorzieningen zo efficiënt en effectief mogelijk te laten verlopen:

- het op een eenvoudige en snelle manier aan het juiste hulpmiddel of de juiste hulp kunnen komen;
- het zelf een adviserende stem hebben in welk hulpmiddel of welke hulp het meest geschikt is;
- de bruikbaarheid, betrouwbaarheid en kwaliteit van het hulpmiddel en de kwaliteit van de hulp.

De procedure voor het verstrekken van individuele voorzieningen is eveneens neergelegd in de Wmo-winkel:

- Het concept voor deze winkel is beschreven in de notitie "Uitgangspunten invoering Wmo" van 1 juni 2006.
- De procedure voor het verstrekken van individuele voorzieningen is vastgelegd in de verordening "voorzieningen maatschappelijke ondersteuning", op 28 september 2006 vastgesteld door de raad en verder geoperationaliseerd in beleidsregels (verstrekkingenboek en Besluit maatschappelijke ondersteuning).

Verordening en beleidsregels

De verordening heeft betrekking op het verlenen van individuele voorzieningen en de voorwaarden waaronder personen die aanspraak hebben op dergelijke voorzieningen recht hebben op het ontvangen van die voorziening in natura, het ontvangen van een financiële tegemoetkoming of een persoonsgebonden budget. De verordening geeft een specifieke aanduiding van de voorzieningen, te weten hulp bij het huishouden, woonvoorzieningen, het zich lokaal verplaatsen per vervoersmiddel, verplaatsen in en rond de woning.

De verordening en beleidsregels zijn in 2007 beoordeeld op hun functionaliteit en hebben slechts een lichte aanpassing gekend. De verordening is voor een jaar geldig en zal opnieuw vastgesteld moeten worden. De ervaringen in 2007 leren dat de verordening en de beleidsregels een goede basis bieden. Een verdere

optimalisering van de visie op en procedure voor het verlenen van individuele voorzieningen verdient echter permanent aandacht.

Ontwikkelingsperspectief van de Wmo-winkel

De Wmo-winkel, die zijn poorten op 2 januari 2007 heeft geopend, heeft een stevige basis. Maar er is behoefte aan en de noodzaak tot verdieping en verbreding. Dit betekent dat de Wmo-winkel vanaf 2007 zich als volgt verder zal ontwikkelen.

De Wmo-winkel vormt het gemeentelijk vertrekpunt binnen de zorgketen. Binnen de keten vormt op uitvoerend niveau de klantmanager de spil. Op het ketenniveau zelf is sprake van samenwerking van betrokken organisaties ten behoeve van een sluitend aanbod. Dit wordt thans vorm gegeven in het zogenaamde Wmo partneroverleg. Op bestuurlijk en beleidsmatig niveau krijgt dit vorm in het directiebestuur sociaal domein. Dit overleg is bedoeld om optimale condities te creëren t.b.v. ketens op de eerste twee niveaus. De gemeente voert de regie binnen de Wmo-winkel en op het bestuurlijke niveau. Op het ketenniveau is dat één van de betrokken partners. Welke partner is afhankelijk van de (te ontwikkelen) keten.

Wat betekent dat in de praktijk voor de Wmo-winkel en in de nabije toekomst?

- De Wmo-winkel werkt samen met andere front-offices (WI, Jeugd en gezin, coördinatiepunt multiprobleemsituaties).
- Front-office: het klantmanagement ontwikkelt zich richting een klantmanager HBO niveau uit de mid-office, ondersteund door twee personen uit de front-office ter verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening.
- Back-office: ter verbetering van het integrale aanbod en de zorgketen is uitbreiding relevant met tenminste St.MEE en GGNet.
- De Wmo-winkel behoudt, ook bij herhuisvesting, haar centrale plaats binnen de gemeente.
- Bestaande informatie- en adviespunten in de wijk, zoals ouderensteunpunten en het informatie en adviescentrum i.o. in het MFC in Gaanderen, moeten de functies van de Wmo-winkel kennen; er is contact met de wijkregisseurs als vertegenwoordigers van het wijkteam wat outreachend werkt.

Toegang tot individuele voorzieningen: aanpassing van hulp bij het huishouden

Bij het van kracht worden van de wet is gekozen voor het onderscheid tussen hulp bij het huishouden 1 (HH1), wat puur bestaat uit schoonmaakwerkzaamheden, en hulp bij het huishouden 2 (HH2) waarbij ook sprake is van ondersteuning van de organisatie van het huishouden. De kosten van HH1 zijn daarmee lager dan de kosten van HH2. Om voor hulp bij het huishouden in aanmerking te komen heeft de klant een indicatie nodig. De indicatiestelling wordt gedaan in de Wmo-winkel, gebruik makend van de door het CIZ ontwikkelde beslisboom. Hiermee onderscheidt Doetinchem zich niet wezenlijk van de aanpak in de rest van Nederland.

Echter, in Doetinchem wordt rekening gehouden dat iemand behoefte kan hebben aan ondersteuning op meerdere terreinen, variërend van zorg, inkomen gerelateerd aan zorg en welzijn, maar ook binnen de zorg zelf (Wmo/Awbz). Dat feit is meegenomen in de basisvisie van de pilot 2005 en vertaald in de aanwezigheid van het CIZ binnen de Wmo-winkel. Dit maakt dat meervoudige aanvragen op het gebied van zorg daar ter plekke kunnen worden afgehandeld. De aanwezigheid van

andere diensten binnen de Wmo-winkel draagt zorg voor een zekere integrale aanpak.

De integrale en ketenaanpak dienen verder ontwikkeld te worden. De knip van hulp bij het huishouden als achterliggende voorziening in HH1 en HH2 is kunstmatig. In de nabije toekomst is het zaak dit onderscheid te laten verdwijnen.

De klant is het best geholpen bij ondersteuning in de vorm van een (beperkt aantal) vaste hulp(en) met wie een vertrouwensrelatie op kan worden gebouwd en die binnen een bepaalde bandbreedte flexibel inzetbaar zijn. Idealiter is de hulp gekwalificeerd tot het uitvoeren van huishoudelijk werk tot en met persoonlijke verzorging, waarbij een wandelingetje inwisselbaar is met stofzuigen. De indicatiestelling Wmo en Awbz zijn echter formeel gescheiden. Maar in geval van een meervoudige indicatiestelling kan de klant wel werkafspraken maken met de zorgaanbieder. De gemeente is ook in staat tot het maken van contractuele afspraken over de noodzakelijke afstemming van de Wmo met de Awbz.

Kortom, het streven is naar een flexibele invulling van het individuele arrangement door klant en aanbieder al naar gelang de omstandigheden van het moment, waarbij contractuele afspraken de rechten op zorg van de klant moeten waarborgen.

De constructie van alfahulpen wordt niet gewenst. Het is moeilijker controle te hebben op de kwaliteit; vanuit personeelsperspectief is het een anti-emancipatorische constructie.

In Doetinchem betekent dit het opheffen van het onderscheid binnen hulp bij het huishouden als achterliggende voorziening tussen HH1 en HH2.

Dit heeft consequenties voor de financiering en de indicatiestelling. De sterke vermindering van het Wmo budget moet daarnaast ook in ogenschouw worden genomen.

Voorgesteld wordt een inzet van hulp bij het huishouden tegen betaling van het gemiddelde tarief. Dit komt tot uitdrukking in de volgende aanbesteding en contracten met de zorgaanbieders. Het niet onbelangrijke neveneffect is een beperking van bureaucratie, waardoor het geld terecht komt daar waar het hoort, bij de zorg zelf.

De huidige wijze van indiceren zal moeten worden aangepast. Dit met het oog op het wegvallen van het onderscheid HH1 en HH2 en met het oog op een herbezinning van de indicatiecriteria n.a.v. verminderd budget. Dit zal zorgvuldig moeten gebeuren en tijd in beslag nemen. Deze tijd moet dan ook worden genomen.

Kaders

- Hulp bij het huishouden maakt deel uit van de zorgketen. Het onderscheid tussen HH1 en HH2 wordt opgeheven ten gunste van een meer flexibele inzet conform de behoefte van de klant. De indicatiestelling zal hierop worden aangepast.
- De gemeente Doetinchem levert maatwerk bij het verstrekken van individuele voorzieningen.

Conclusie

Doelstelling

Informatie en advies over de Wmo en de Wmo voorzieningen dient breed toegankelijk te zijn voor de burgers in Doetinchem en verbonden te worden met de informatie en advies functies van andere frontoffices in Doetinchem.

In de praktijk wordt de informatie en adviesfunctie fysiek in de Wmo-winkel vorm gegeven en digitala via onze website.

Het verlenen van individuele voorzieningen dient zo efficiënt en effectief mogelijk te laten verlopen.

De verordening en beleidsregels "voorzieningen maatschappelijke ondersteuning" regelen de procedure voor het verlenen van deze voorzieningen.

Een verdere optimalisering van de visie op en procedure voor het verlenen van individuele voorzieningen verdient echter permanent aandacht. Dit betekent enerzijds een doorontwikkeling van de Wmo-winkel, de actualisering van de website en een bewaking van een sluitend aanbod. Op strategisch niveau betekent dit in deze context één nieuw aanvullend kader.

Kaders

- Hulp bij het huishouden maakt deel uit van de zorgketen. Het onderscheid tussen HH1 en HH2 wordt opgeheven ten gunste van een meer flexibele inzet conform de behoefte van de klant. De indicatiestelling zal hierop worden aangepast.
- De gemeente Doetinchem levert maatwerk bij het verstrekken van individuele voorzieningen.

Budget

De begroting in 2007 is uitgegaan van de uitvoering van de werkzaamheden in de Wmo-winkel en de bekostiging van individuele voorzieningen, te onderscheiden in hulp bij het huishouden en de voormalige Wvg voorzieningen.

Begroting 2007: Prestatieveld 3: € 0 Prestatieveld 6: € 10.990.000
--

Acties

- nieuwe (regionale) aanbesteding individuele voorzieningen zoals rolstoel, tillift en scootmobiel en aanbesteding van trapliften.
- nieuwe (regionale) aanbesteding hulp bij het huishouden, waarbij in het bestek bewaking van de kwaliteit van de benodigde zorg - ook na het opheffen van het onderscheid HH1 en HH2 - is.
- zorgketenontwikkeling.
- doorontwikkeling Wmo-winkel waaronder het klantmanagement.

IV. Prestatieveld 4: het ondersteunen van mantelzorgers

Mantelzorg is binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning opgenomen in prestatieveld 4: Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers. Zowel in de uitgangspunten notitie "invoering van de Wmo" en het "Sociaal Actie Programma" (juni 2006) is het belang van mantelzorgers onderschreven.

Mantelzorg is langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende, maar door mensen uit diens directe omgeving, waarbij de zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg voor huisgenoten overstijgt. Intensieve mantelzorg impliceert zorg die langer duurt dan drie maanden en meer dan 8 uur per week. Mensen die intensieve mantelzorg geven vormen een risicogroep om overbelast te raken.

Onder de mantelzorgers bestaan speciale doelgroepen. In 2007 vindt onderzoek plaats naar de behoeften van jonge mantelzorgers door Ijsselkring en GGNNet terwijl het VIT in de regio reeds een project voor deze groep uitvoert. In Oude Ijsselstreek richt men zich op de behoeften van allochtone mantelzorgers. Uitkomsten kunnen leiden tot een aanpassing van de kaders.

Doelstelling

Gezien het maatschappelijk en individueel belang van mantelzorgers en de belemmeringen die zij tegen komen, is het doel:

1. het geven van bekendheid aan mantelzorgers en aan verwijzers en het belang van hun inzet.
2. het voorkomen en verminderen van overbelasting en isolement van mantelzorgers.
3. het stimuleren van mantelzorgers door hen te ondersteunen.

Deze doelstellingen worden vertaald in kaders voor mantelzorgondersteuning zoals hieronder beschreven en verder uitgewerkt in de nota "Mantelzorg, extra zorg". Dezelfde kaders zullen daar waar mogelijk integraal onderdeel uitmaken van het gemeentelijk facetbeleid. Mantelzorg vraagt aandacht op het gebied van welzijn en zorg, volkshuisvesting, minimabeleid, parkeerbeleid, ruimtelijke ordening.

Kaders

- Bevorderen van de zichtbaarheid van de mantelzorger ten behoeve van hun belangenbehartiging en hun bereikbaarheid.
- Informatie en advies aan mantelzorgers, het bieden van emotionele ondersteuning wordt zo dicht mogelijk bij de cliënt aangeboden. Daar waar nodig en mogelijk wordt dit algemene lokale aanbod aangevuld en afgestemd met ondersteuning gericht op specifieke doelgroepen.
- Praktische hulp wordt ingezet door middel van respijtzorg, modern naoberschap, hulp bij het huishouden en hand- en spandiensten. Als uitgangspunt geldt zicht op en rekening houden met de mantelzorger.
- De Wmo-winkel en het Steunpunt mantelzorg richten zich bewust op het informeren van de mantelzorger over voorliggende voorzieningen, aangezien deze voorzieningen de mantelzorger kunnen ontlasten.
- Binnen kaders van het planologisch beleid kan de woonfunctie op bestaande woonpercelen worden verruimd ten gunste van een afhankelijke woongelegenheid indien de mantelzorger voldoet aan de specifieke voorwaarden zoals vastgelegd in het planologisch beleid.

- De wettelijke kaders voor de afgifte van gehandicaptenparkeerkaarten (GPK) bieden de mantelzorger de mogelijkheid om de GPK-eigenaar te vervoeren en aldus te parkeren op gehandicaptenparkeerplaatsen. De GPK heeft in die zin ook voor de mantelzorger een faciliterende functie.
 - De gemeente bevordert maatregelen die een combinatie van zorg met werk ondersteunen door gebruik te maken van de ruimte in de Wwb, afspraken met zorgaanbieders, CIZ, Yunico kinderopvang, en als bemiddelaar/regisseur van werkgevers.
 - Toeleiding van de mantelzorger naar de juiste ondersteuning wordt gefaciliteerd door de bestaande frontoffices van GGNet, MEE en het Steunpunt mantelzorg in de Wmo-winkel. Deze informeren elkaar en zoeken onderlinge afstemming.
 - Meervoudige ondersteuning wordt waar nodig integraal aangeboden.
 - Mantelzorgers maken deel uit van de zorgketen van hun zorgvrager; mantelzorgers worden expliciet opgenomen in de zorgketenontwikkeling.
 - Zorgaanbieders vervullen enerzijds een signalerende functie richting de frontoffices en een informerende en doorverwijzende rol voor mantelzorgers; anderzijds dient er respect en aandacht voor de rol en de positie van de mantelzorger in de zorgketenontwikkeling.
 - De zorgaanbieders kunnen ondersteuning ontvangen van mantelzorgorganisaties zoals IJsselkring, MEE, GGNet en VIT om hun competenties m.b.t. mantelzorgers te verbeteren.
 - De gemeente stimuleert actief de stroomlijning van deze processen.
 - In het kader van mantelzorgondersteuning in brede zin heeft de gemeente een rol als:
 - regisseur: kaderstelling t.b.v. integraal facetbeleid.
 - stimulator; afstemming stimulerend van diensten door partijen die mantelzorgondersteuning bieden; ketenbenadering.
 - facilitator via subsidiëring van mantelzorgondersteuning.
- In de keten zal een ketenpartner de regisseur zijn.

Budget

Voor de invoering van de Wmo ontving de St. IJsselkring reeds subsidie ten gunste van een steunpunt mantelzorg. In 2007 is hiervoor € 21.000,- begroot.

Daarnaast werd mantelzorg ondersteund vanuit de Awbz via de Subsidieregeling Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg (CVTM gelden). Deze subsidie ging in onze regio vanuit het zorgkantoor naar het coördinatiepunt Vrijwillige Intensieve Thuiszorg en Mantelzorg Oost-Gelderland (VIT). De hoofdvestiging van het VIT is gevestigd in de gemeente Berkelland.

Per 1 januari 2007 valt deze subsidieregeling onder de Wmo. In dit overgangsjaar vormt Berkelland als gemeente van vestiging van het VIT de ontvangende gemeente voor de CTVM gelden. Het aandeel van Doetinchem naar rato van het aantal inwoners bedraagt circa € 90.000.

Naast de gebruikelijke som aan CVTM gelden is er een extra bedrag aan elke gemeente uitgekeerd ten behoeve van mantelzorg ondersteuning. Voor de gemeente Doetinchem gaat het om € 76.600,- dat voor het merendeel is ingezet voor de versterking van het steunpunt mantelzorg.

Vanuit de Awbz is in 2007 eveneens een bedrag van € 31.500,- naar de Wmo overgeheveld bestemd voor collectieve ggz-preventieactiviteiten.

Vanaf 2008 gaan deze gelden rechtstreeks naar elke gemeente. Door de invoering van het objectieve verdeelmodel zullen deze gelden in drie jaar tijd met circa 30% teruglopen.

Tot slot zijn er nog middelen die niet direct het oormerk hebben van mantelzorgondersteuning, zoals de D-ton en de S-ton die bestemd zijn voor burgerinitiatieven in de wijk.

Begroting 2007: Prestatieveld 4 inclusief vrijwilligerswerk: € 150.000

Acties

Naast de reguliere activiteiten van het steunpunt mantelzorg, hand- en spandiensten, het planologisch beleid, parkeerbeleid zijn er aanvullende acties:

- ontwikkeling samenwerkingstraject van mantelzorgondersteunende organisaties (St.Ijsselkring, VIT, GGNet, MEE)
- uitvoering PR plan van de st. Ijsselkring;
- verwerken van de resultaten van het onderzoek onder jonge mantelzorgers van IJsselkring
- volgen van de resultaten uit het onderzoek onder allochtone mantelzorgers Oude-Ijsselstreek
- volgen van de resultaten van inventarisatie van respijtzorg door VIT
- ontwikkeling van maatregelen die een combinatie van zorg met werk ondersteunen

V. Prestatieveld 4: het ondersteunen van vrijwilligers

Vrijwilligerswerk ontstaat daar waar mensen om verschillende motieven onbetaald zich willen inzetten, variërend van morele redenen, zelfontplooiing tot en met voorbereiding tot betaald werk. Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat indien er geen vrijwilligers meer zouden zijn, onze samenleving onbetaalbaar en onleefbaar wordt, het veel afstand schept en weinig betrokkenheid bij elkaar oplevert. De Wmo als participatie wet sluit erg aan bij dit gedachtegoed. Vanuit het credo "Iedereen doet mee" biedt de wet zelfs nieuwe kansen om vanuit gemeentelijk beleid de vrijwillige inzet onder de loep te nemen.

Het belang van vrijwilligerswerk is breed:

- het draagt bij aan de instandhouding van voorzieningen
- het draagt bij aan de sociale cohesie van de samenleving
- het biedt de mens ontplooiingskansen en zinvolle tijdsbesteding.
- het doet zich voor in meerdere sectoren o.a. in samenwerking met professionele betaalde inzet.

Vrijwilligerswerk wordt hier gedefinieerd als werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving.

Vrijwillige inzet is vrijwilligerswerk dat door een individu al dan niet in georganiseerd verband wordt gedaan voor een afgebakende periode voor een afgebakend project. Burgerinitiatieven zijn een vorm van vrijwillige inzet. Voor een deel overlapt dit werk het terrein van de informele zorg. Niet voor wat betreft de mantelzorg. Informele zorg is zorg die onbetaald en niet beroepshalve wordt verricht. Mantelzorg geschiedt niet op vrijwillige basis maar overkomt je.

Circa een kwart tot een derde van de Nederlanders doet vrijwilligerswerk voor circa 5 uur per week. Voor Doetinchem betekent dit naar schatting een aantal van 14.000-18.700 mensen. De vraag naar vrijwilligerswerk stijgt, het aanbod verschuift. Jongeren, laag opgeleiden en etnische minderheden zijn relatief ondervertegenwoordigd in het vrijwilligerswerk en verdienen extra aandacht.

Vrijwilligers(organisaties) in Doetinchem vragen ondersteuning op de volgende terreinen:

- PR, imago en werving
- intern vrijwilligersbeleid
- ondersteuning; deskundigheidsbevordering
- waardering.

Doelstelling

De hoofddoelstelling is het scheppen van randvoorwaarden, waardoor het vrijwilligerswerk in de gemeente Doetinchem zijn functie en waarde kan blijven behouden en zich verder kan ontwikkelen.

Deze doelstelling valt uiteen in enkele subdoelstellingen:

- erkenning en waardering van vrijwilligerswerk en verbetering van de beeldvorming;
- stimuleren en ondersteunen van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties met nadruk op:
 - o behoud en versterking van de lokale infrastructuur die ten dienste staat van het vrijwilligerswerk, met specifieke aandacht voor werving

en behoud van vrijwilligers in een zich snel veranderende samenleving;

- behoud en versterking van de ondersteuningsstructuur;
- inzet van vrijwilligerswerk als voortraject ter voorbereiding voor (re)integratie naar werk;
- extra aandacht vanuit de lokale infrastructuur en ondersteuningsstructuur voor de organisaties die in een sterk veranderende samenleving een rol krijgen om burgers op te vangen die niet vanuit henzelf gemotiveerd zijn (maatschappelijke stage, re-integratie, taalstages allochtonen).

De doelstellingen zijn vertaald in kaders.

Kaders

1. De visie ten aanzien van vrijwilligerswerk is als volgt: het belang van vrijwilligerswerk is bekend, moet worden erkend, voor het voetlicht worden gebracht, gefaciliteerd en gestimuleerd. Daarbij dient te worden gestreefd naar het samen (laten) komen van het individuele en gemeenschappelijke belang. Uitgaande van het principe van inclusief beleid dient er binnen het vrijwilligerswerk ruimte te zijn voor jong en oud, hoge en lage inkomens, allochtoon en autochtoon, mensen met en zonder een beperking. Dit betekent dat vrijwilligerswerk zowel doel als middel kan zijn. Het belang van vrijwilligerswerk wordt verdedigd door de vrijwilligers zelf die meedenken over beleid en beleidsmaatregelen.
2. De gemeente Doetinchem heeft de rol van regisseur waar het gaat om het formuleren van doel en visie op vrijwilligerswerk en de monitoring; zij heeft een stimulerende en faciliterende rol ten aanzien van het behoud en versterking van de lokale infrastructuur en ondersteuningsstructuur.
3. De lokale infrastructuur wordt geconsolideerd en waar mogelijk versterkt:
 - Het steunpunt mantelzorg biedt de nodige emotionele ondersteuning aan vrijwilligers in de zorg, zoals zij dat ook doet voor mantelzorgers.
 - De vrijwilligerscentrale (VWC) blijft nadrukkelijk HET steunpunt en front-office voor vrijwilligers en vrijwilligers(organisaties) voor zover deze partijen elkaar niet zelf weten te vinden. Haar taken behoeven geen fundamentele wijzigingen, maar vragen wel aandacht voor de toenemende vraag naar vrijwilligers in de zorg en de integratie van specifieke doelgroepen. Om de lijnen zo kort mogelijk te houden, o.a. met het steunpunt mantelzorg, wordt de VWC in de Wmo-winkel gevestigd.
 - Daar waar de VWC een "front-office" voor vrijwilligers(organisaties) vormt, kan de mid-office bestaan uit partners zoals het (lokale) bedrijfsleven maar ook uit een ondersteunende organisatie zoals vrijwilligersnl.
 - Vanuit het belang van het bedrijfsleven als aanbieder van vrijwilligerswerk of maatschappelijke stages en als mogelijke sponsor worden contacten vanuit de gemeente en vanuit de VWC met het bedrijfsleven versterkt. Het midden- en kleinbedrijf verdient daarbij extra aandacht.
 - De gemeente Doetinchem faciliteert waar nodig en mogelijk maatjesprojecten voor die mensen die extreem belemmerd worden in hun maatschappelijke participatie en voor wie dit bijdraagt aan een structurele oplossing.
 - De wijkteams ondersteunen burgerinitiatieven, waaruit een meer duurzame vrijwillige inzet kan voortvloeien, met extra ondersteuning in de twee wijken waar de focus in het betreffende kalenderjaar naar uit gaat.

- Het vrijwilligerswerk blijft ook in de toekomst een bron voor maatschappelijke participatie en mogelijke voorbereiding van toeleiding naar werk. Dit maakt onderdeel uit van het integratiebeleid en armoedebestrijding van de gemeente Doetinchem. Als uitgangspunt geldt maatwerk, waarbij het vrijwilligerswerk past bij de persoon.
4. De ondersteuningsstructuur wordt geconsolideerd en waar mogelijk versterkt:
- Het vrijwilligerswerk wordt ondersteund door subsidies. Gezien de recente doorvoering van het nieuwe subsidiebeleid, dat de uitgangspunten van de Wmo reflecteert en dat een zekere ruimte biedt aan vrijwilligersorganisaties, moet dit subsidiebeleid de kans te krijgen zich te bewijzen. Een aanpassing ten behoeve van het vrijwilligerswerk is vooralsnog niet aan de orde. Op het moment dat het subsidiebeleid een (tussentijdse) evaluatie kent dient de impact die het beleid heeft op het vrijwilligerswerk mee te worden genomen.
 - De toegang tot maatschappelijke accommodaties wordt ondersteund door twee instrumenten:
 - investeringssubsidie, bedoeld voor gebruikers van niet gemeentelijke clubaccommodaties, die zelf investeren in nieuwbouw, verbouw en grootschalige inrichting; toekenning geschiedt volgens de regels van het subsidiebeleid.
 - verlaging van de huurprijs van een gemeentelijke accommodatie beneden de uniforme prijs, indien en in de mate waarin het beheer en exploitatie wordt gedaan door vrijwilligers. De inzet van dit instrument is afhankelijk van de uitkomsten van de pilot in Wehl in 2008, waar een budgetovereenkomst is gesloten met de St. Sport en Recreatie met betrekking tot de uitvoering van beheer en exploitatie door de leden van de SSR.
 - Deskundigheidsbevordering wordt ondersteund door subsidiëring conform het subsidiebeleid en middels budgetafspraken met de VWC.
 - De gemeente heeft een collectieve WA- en ongevallenverzekering voor vrijwilligers, waar vrijwilligersorganisaties een beroep op kunnen doen, en betaalt hiervoor de kosten.
 - De waardering van vrijwilligerswerk geschiedt vanuit twee invalshoeken:
 - elke vrijwilliger die zich inzet verdient waardering, via een algemeen toegankelijk waarderingssysteem;
 - vrijwilligers en vrijwilligersinitiatieven die als voorbeeld kunnen dienen kunnen rekenen op extra aandacht via een jaarlijks terugkerende actie.

Budget

In de begroting 2007 is ruimte voor de vrijwilligerscentrale, leun- en steunfuncties en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties.

Daarnaast zijn er nog middelen die niet direct het oormerk hebben van vrijwilligerswerk zoals de D-ton en de S-ton die bestemd zijn voor burgerinitiatieven in de wijk. Ook valt te denken aan vrijwilligersondersteunende organisaties die financiële middelen ontvangen van de gemeente o.a. wanneer zij bepaalde taken in opdracht van de gemeente uitvoeren. Dit gold tot op heden voor b.v. VluchtelingenWerk. Het (concept)minimabeleid streeft naar de betaling van premies aan bijstandsgerechtigde vrijwilligers.

Begroting 2007: Prestatieveld 4 inclusief mantelzorgondersteuning: € 150.000

Acties

Naast de reguliere taken zoals de reguliere taken van de WVC, de uitvoering van twee wijkvisies (bewonersgenda's) per jaar en de verstrekking van subsidies wordt invulling gegeven aan nieuwe taken:

- Vaststelling en uitvoering van het minimabeleid;
- Op verzoek van de gemeente komt st. Ijsselkring met diverse voorstellen:
 - Projectvoorstel "maatschappelijke stages";
 - Voorstel voor waardering van vrijwilligers;
 - Voorstel voor de leun- en steunfuncties.
- ontwikkeling oppascentrale voor mantelzorgers;
- onderzoek nut en draagvlak van een meldpunt "bedrijf en vrijwillige inzet".

VI. Prestatievelden 7,8 en 9

De laatste drie prestatievelden 7, 8 en 9 betreffen de onderling samenhangende terreinen maatschappelijke opvang, bestrijding huiselijk geweld, openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz) en verslavingsbeleid. Voornoemde prestatievelden 7, 8 en 9 hebben lokaal en regionaal, maar ook onderling, veel verwevenheid. Dit was reden voor de Achterhoekse gemeenten om begin 2007 gezamenlijk een traject te starten voor het uitwerken van een beleidsplan voor het brede terrein van de OGGz. De uitkomst is vastgelegd in een regionale OGGz-beleidsnota, die ook ingaat op de taakvelden maatschappelijke opvang, bestrijding huiselijk geweld en het verslavingsbeleid.

Op 27 september 2007 heeft de raad de (regionale) kaders vastgesteld voor het brede terrein van de OGGz:

<p>1. De gemeenten hebben verantwoordelijkheid voor inwoners die het zelfstandig niet redden en voor wie maatschappelijke uitval dreigt.
Het OGGz-beleid van de Achterhoekse gemeenten is gericht op:</p>   a. het voorkomen van maatschappelijke uitval van sociaal kwetsbare burgers in meervoudige probleemsituaties en het bevorderen van hun maatschappelijke herstel;b. het verbeteren van hun levenskwaliteit c.q. preventie en maatschappelijk herstel;c. het zoveel mogelijk behouden en bevorderen van hun zelfstandigheid en zelfredzaamheid en hun deelname aan de samenleving.
2. Een inwoner wordt tot de OGGz-doelgroep gerekend als deze ten minste een van de volgende kenmerken heeft: a. sociaal kwetsbaar en onvoldoende zelfredzaam zijn (niet in staat zijn een leven zelfstandig te leiden, onvermogen om zelfstandig te wonen, moeilijk kunnen meekomen in de samenleving, niet of onvoldoende in staat zijn om in de eigen bestaansvoorwaarden te voorzien zoals onderdak, voedsel, inkomen, sociale contacten, zorg);b. problemen hebben op meer dan één leefgebied, zoals wonen, gezondheid, inkomen, sociale contacten, dagbesteding, maatschappelijke integratie, veiligheid, opvoeding en middelengebruik;c. niet die zorg krijgen die nodig is om zich in de samenleving te handhaven, omdat er geen hulpvraag vanuit zichzelf is of omdat er slecht contact is met reguliere hulpverleners.
<p>3. Hulp aan en inzet van voorzieningen voor inwoners in een meervoudige probleemsituatie is alleen effectief als de probleemgebieden gelijktijdig worden aangepakt en de inzet integraal is en gecoördineerd wordt aangeboden.
Het OGGz-beleid van de Achterhoekse gemeenten is daarom gericht op:</p>   a. het beschikbaarheid krijgen en hebben op lokaal niveau van een gedifferentieerd pakket aan maatregelen en voorzieningen, die in samenhang toegesneden op de individuele meervoudige probleemsituatie ingezet kunnen worden.b. het opzetten van een lokaal zorgnetwerk (multidisciplinair team) dat sluitend werkt voor de inwoners met meervoudige problemen, waar signalen binnenkomen en waarbinnen de ondersteuning en inzet van de hulp vanuit de verschillende disciplines wordt gecoördineerd en afgestemd;c. de beschikbaarheid van een OGGz-monitor/cliëntenvolgsysteem, waarmee alle meervoudige probleemsituaties in beeld komen en gevolgd kunnen blijven worden.

4. Omdat de kansrijkheid daarmee toeneemt wordt: - de hulp zoveel mogelijk vroegtijdige ingezet met zo min mogelijk drempels, schakels en selectieprocedures (geen wachttijden/wachttijsten); - bij de hulp de aandacht gericht op het gehele systeem (gezinssituatie, omgeving e.d.) en blijft de hulp niet afgebakend tot het enkele individu; - bij elke situatie een coördinerende hulp- of dienstverlener (trajectcoördinator) aangewezen die verantwoordelijk is voor de samenhang van hulpverleningsactiviteiten.
5. Voor cliënten voor wie interventie door lokale zorgnetwerken geen soelaas meer biedt, worden er korte lijnen gelegd met het regionale coördinatiepunt multiprobleemsituaties en daarmee met het gespecialiseerde bovenlokale aanbod, zoals maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, GGZ en verslavingszorg. Bij de overdracht van lokale zorg naar het regionale coördinatiepunt en omgekeerd wordt ervoor gewaakt dat de continuïteit in het hulpverleningstraject gewaarborgd is. Het Regionale coördinatiepunt ondersteunt de lokale zorgnetwerken en zij werken in nauwe onderlinge afstemming.
6. De acht gemeenten in de regio Achterhoek hebben een gezamenlijke visie op preventie en maatschappelijk herstel van cliënten in meervoudige probleemsituaties. Centraal staat daarbinnen het uitgangspunt dat lokaal kan worden gedaan en dat op het regionale niveau (centrumgemeente/regionale voorzieningen) wordt uitgevoerd wat op het lokale niveau niet mogelijk is. Op basis van deze visie zijn er de volgende regieverantwoordelijkheden. <u>Voor alle gemeenten</u> - De regie van een lokaal OGGZ-beleid, met het faciliteren en versterken van lokale zorgnetwerken en toezien op de uitvoering van trajectcoördinatie en de medewerking aan de OGGZ-monitor. - Het mogelijk maken van de huisvesting en nazorg voor maatschappelijk herstelcliënten die willen en kunnen wonen in een zelfstandige woning in een regiogemeente. - Zorg dragen dat lokale zorgnetwerken ondersteund worden door het Regionale coördinatiepunt meervoudige probleemsituaties. <u>Voor centrumgemeente Doetinchem</u> - Toeziën op de afstemming tussen lokale zorgnetwerken en bovenlokale gespecialiseerde maatschappelijke zorg en GGZ (bemoeizorg, screening, trajectcoördinatie en toeleiding) als de lokale zorg niet meer afdoende blijkt. - Toeziën op de afstemming tussen bovenlokale gespecialiseerde zorg en de lokale zorgnetwerken, daar waar maatschappelijk herstelcliënten weer in een regio of wijk gaan wonen. - Organiseren dat er in overleg met regiogemeenten en de belangrijkste maatschappelijke organisaties een monitor beschikbaar is ten behoeve van beleidsinformatie.

In de nota zijn het regionale beleid en de basiselementen voor het lokale beleid op deze terreinen verder uitgewerkt. De hoofdpunten van deze beleidsuitwerking zijn:

- Elke gemeente zet een lokaal OGGz-netwerk op waarbinnen de multiprobleemsituaties in beeld worden gebracht en gevolgd worden en dat de inzet vanuit verschillende disciplines afstemt.
- Deze lokale netwerken vormen tezamen met het regionaal coördinatiepunt een sluitende structuur voor de hulp in multiprobleemsituaties.
- Elke gemeente draagt zorg voor een lokaal pakket aan maatregelen die op maat ingezet kunnen worden voor de hulp aan deze groep en ter preventie o.a. van huisuitzettingen.
- Elke gemeente draagt zorg voor een pakket aan schuldhulpverlening, budgetbegeleiding en budgetbeheer dat afgestemd op de vraag en de behoefte van de OGGz-cliënt ingezet kan worden.

- De inzet is om de noodzakelijke reeks aan samenhangende regionale opvangvoorzieningen op een kwalitatief basaal verantwoord niveau te waarborgen.
- Alle daklozen in de regio worden opgespoord en krijgen elk een individueel trajectplan met persoonlijke doelen op de terreinen wonen, zorg, inkomen en dagbesteding en een vaste trajectbegeleider. Hetzelfde geldt voor de OGGz-situaties in de regio waarvoor een passend hulp- en begeleidingsaanbod wordt gerealiseerd.
- Aan de hand van deze individuele trajecten worden bepaald welke regionale capaciteit in aan voorzieningen voor duurzaam verblijf, beschermde woonvormen en zelfstandige woonvormen met begeleiding nodig zijn gerealiseerd moet worden, te bekostigen uit AWBZ-middelen. Ook wordt ingezet op de realisatie van onconventionele woonvormen voor mensen waarvoor dit vooralsnog de enige oplossingsrichting is.
- De gemeenten zorgen elk voor een voldoende pakket aan dagbesteding en – activering voor de OGGz-groep.

Budget

Het budget voor de prestatievelden 7,8 en 9 bestaat enerzijds uit middelen die Doetinchem als centrumgemeente regionaal inzet en anderzijds uit lokale middelen. De financiële middelen zijn voor een belangrijk deel naar Arcuris/de Grift gegaan (verslavingszorg) voor zorg-opvang en nazorg.

Onzekere factor is de landelijke herziening in 2007 van de verdeelsleutel van de rijksbijdrage. In het gunstigste geval leidt dit tot een behoud van de huidige omvang van financiële middelen.

Begroting 2007
Prestatieveld 7: € 1.183.000
Prestatieveld 8: € 0
Prestatieveld 9: € 1.035.000
€ 2.218.000

Acties

- voor alle OGGz-cliënten in de regio Achterhoek een passend hulp- en begeleidingsaanbod realiseren;
- de omvang van de groep dak- en thuislozen en de mensen die dat dreigen te worden t/m 2013 met 75% te verminderen.
- in 2010 dakloosheid als gevolg van huisuitzetting tot minder dan 30% van het niveau in 2006 terug te dringen
- in 2010 alle daklozen in traject te hebben
- helder onderscheid in regionaal inzetbare middelen en lokaal inzetbare middelen en te financieren activiteiten.

Deze ambities worden in het najaar 2007 nader uitgewerkt in een Regionaal kompas bestrijding dakloosheid.

VII. Slot

De hoofddoelstelling is "iedereen doet mee". In dat licht zijn de kaders voor de Wmo prestatievelden ontwikkeld. Deze zijn tot stand gekomen in samenwerking met cliëntenvertegenwoordigingen en aanbieders en vinden daar hun draagvlak. Leidraad in het Wmo beleid is een sluitend aanbod in de vorm van een integraal aanbod of ketenaanpak en de één loket gedachte. Daarbij is blijvend aandacht nodig voor de diverse klantprofielen en hun behoeften. Uitgaande van inclusief beleid bieden de kaders in principe de ruimte aan weerbare zowel als kwetsbare burgers. Dreigend risico vormt de korting op het Wmo budget, wat de kwaliteit van de ondersteuning echter niet wezenlijk mag schaden.

De uitdaging is om alle kaders concrete invulling te geven en na drie jaar te evalueren op de resultaten. We beginnen daarbij niet op een nulpunt. Wel vormen de prestatievelden en hun kaders een nieuw of hernieuwd ijkpunt voor de diverse uitvoeringsprogramma's en is het zaak de resultaten zo niet jaarlijks dan toch tenminste na 3 jaar te evalueren vooruit lopend op het vervolgbeleid. De invulling van de kaders vraagt om afstemming met aanpalende beleidsvelden, o.a. voortvloeiend uit andere wetgeving zoals WWB en WI.

Zoals de Tijdelijke Sociale Raad het formuleert: "In het Beleidsplan wordt ons inziens op heldere wijze uiteengezet wat het voorgenomen beleid in deze periode zal zijn op de verschillende binnen de Wet Maatschappelijke Ondersteuning onderscheiden deelgebieden..... maar als Tijdelijke Sociale Raad dringen wij zeer aan op een goede meting van de uitkomsten van het voorgenomen en lopende beleid op het gebied van de WMO. Het gaat veelal om cliënten vanuit een zwakke positie en het is een hele kunst om die klanten zo te bedienen dat het de hulp en steun ook daar komt waar die moet zijn." (bron: advies aan college 2007).

